

STENHUGGEREN

MEDLEMSBLAD FOR JYSK STENKLUB

17. årgang nr. 3

August 1991

Total nr. 53

Velkommen til efterårets møderække!

Program for Jysk Stenklub Efteråret 1991

- Lø 14/9 Klubmøde på Åby Bibliotek. Vi kigger på sommerens fund. Mødet, hvor vi finder ud af, hvad de andre og vi selv fandt.
- Lø 12/10 Klubmøde på Åby Bibliotek. **Ellen og Preben Dalgaard Knudsen** fra Odense fortæller og viser lysbilleder fra Kaskadebjergene og Utah i U.S.A.
- Lø 9/11 Klubmøde på Åby Bibliotek. **Kitty Jørgensen** fra Præstø viser lysbilleder og fortæller om fluorescerende mineraler. Medlemmerne opfordres til at tage egne sten med - se artiklen om fluorescerende mineraler i dette blad!
- Lø 14/12 Klubmøde på Åby Bibliotek. Vores store **JULEMØDE** med julehygge, lagkager og lotteriet med de mange fine gevinster.

Husk selv at medbringe nødvendig proviant til møderne. Fra kl. 13.00 er der åbent for handel, bytning, stensnak og **Sten på Bordet**. Klubmøder starter kl. 14.30 og foredrag begynder kl. 15.00.

Bemærk: **Deadline** til næste nummer af bladet er **1. november!**

STENHUGGEREN, Medlemsblad for Jysk Stenklub.

Ansvh. redaktør: Søren Bo Andersen
Engdalsvej 65A, 3. TV.
8220 Brabrand
tlf. 86 26 17 33

TRYK: Solbakkens Offset Værksted, Holmevej 128, 8270 Højbjerg. Tlf. 86 27 07 84.

Øvrige adresser:

Formand:	Annie Buus, Rugbjergvej 14, Stautrup, 8260 Viby J.	86 28 11 13
Sekretær:	Anker Svendsen, Herredsvej 81, 8210 Århus V.	86 15 81 92
Medl. af best.	Erik Jensen, Plutovej 8, 8270 Højbjerg.	86 14 95 21
Medl. af best.	Hans J. Mikkelsen, Kjærslund 18, 8260 Viby J.	86 29 55 11
Kasserer:	Ingemann Schnetler, Fuglebakken 14, Stevnstrup, 8870 Langå.	86 46 72 82
Jysk Stenklub,	GIRO 1217380, Fuglebakken 14, Stevnstrup, 8870 Langå.	86 46 72 82
Medl. af redaktionsudvalg:	Wanda Christensen, Frederiks Alle 126, 8000 Århus C.	86 13 45 05
Bladfordeler:	Wanda Christensen, Frederiks Alle 126, 8000 Århus C.	86 13 45 05
Klubblade fra andre klubber bedes sendt til:	Lillian Skov, Snebærvej 14, 8270 Højbjerg	86 12 27 24

Værkstedet på Skt. Anna Gades Skole:

Åbningstider: Værkstedet åbner igen tirsdag d. 17/9.

Slibehold - tirsdage kl. 19.00 - 22.00

Slibehold - onsdage kl. 14.00 - 17.00 og 19.00 - 22.00

Sølvarbejdshold - torsdage kl. 9.00 - 12.00

Priser som før: Slibehold 15,00 kr pr. gang, sølvarbejde 5,00 kr. pr. gang.

Stenmesser

Af Claus Hedegaard

Højsæsonen for stenmesser nærmer sig med raske skridt og der kan tages hul på debatten om sten, priser og messer. Enkelte anser standhaftigt penge for noget urent, der ikke skal besudle deres yndige hobby. Som ivrig messegæst, kan jeg kun henvise de pågældende til at hygge sig med bedemandens annonce. Dette er til opmuntring for de, der gerne tager på messe, enten for at købe noget eller blot for at få en oplevelse og for de, der endnu har fornøjelsen til gode.

Hvorfor tage på messe ?

Den væsentligste grund til at gå på messe, er at få en oplevelse! At tage på stenmesse er som at gå på museum, bortset fra at man kan få tingene med hjem. På en messe træffer man nye mennesker med samme interesse og man får nye impulser, hvis man bare kommer med et åbent sind.

Det er opmuntrende at se, hvor meget liv der er på en stenmesse, sammenlignet med et møde i stenklubben og ikke mindst er det slående, hvor mange mennesker, der er interesserede i mineraler, fossiler, stenslibning o.s.v. uden nogensinde at have hørt om stenklubberne - der er et stort uudnyttet potentiale for at hverve nye medlemmer på en nem, billig og engagerende måde.

Jeg har efterhånden været på en del messer, nogle gode, andre mindre gode, men pengene til indgangsbilletten har som regel været givet godt ud. At tage på messe kan være et vigtigt og stimulerende indslag i hobbyen, fuldt på højde med selv at finde og at bytte.

Smykker og Skrammel

Ofte klages over, at der på stenmesser findes for mange smykker (frimærker, tasker, tromlede sten, konkylier, potteplanter, slibematerialer.....indsæt selv yndlings-aversion). Det gør der måske også, men ingen af disse ting har nogensinde holdt mineraler eller fossiler væk fra messen. Selvom de giver et "useriøst" præg, er de med til at holde liv i foretagendet. Hvis man ikke er interesseret, kan man jo bare springe de pågældende stande over. Det væsentligste kriterium for at vurdere en messes kvalitet er, om man har mulighed for at få brugt sine medbragte penge på en fornuftig måde, om der sammenlagt er et godt udvalg og om man får en god oplevelse. At der evt. er et uvedkommende persisk marked oveni, er sådan set ligegyldigt.

Priserne

Ligesom nogle handlere er dyrere end andre, har nogle messer et højere pris-niveau end andre. Specielt i forbindelse med de store messer har de handlende store udgifter og disse omkostninger kan selvsagt kun dækkes ved en fortjeneste på varerne. Derfor tager kun få handlere ting, som koster 1-5 kroner, med til de store messer - det er umuligt at holde den nødvendige omsætning på ting i den prisklasse. Mange overser, at de billige ting ikke findes, fordi de står hjemme på lageret og ikke fordi priserne er sat op i anledning af messen. På messerne ser man også de store dyre stykker, der skal koste over 10.000 kroner - det er i højere grad et tegn på, at stykkerne er gode, end at messen er dyr. Man må acceptere, at der findes kostbare stykker, der retfærdigvis ligger i en prisklasse, hvor man kun kan se, men ikke købe.

Hvorhen ?

Hvor man skal tage hen, afhænger selvsagt af, hvad man søger. Det er altid en god idé at tage til de mere eller mindre lokale arrangementer - det er hurtigt og nemt og det koster ikke så mange penge at komme dertil. Kvaliteten af en messe og af udbudet varierer meget fra år til år, men jeg har haft gode erfaringer med:

Tucson (Arizona, USA; begyndelsen af februar) er "Mekka" for mineral- og fossil-samlere men bestemt også for slibere og ikke mindst for handlere. Ca. fem steder i byen med store arrangementer med et interessant og "seriøst" udbud; yderligere ca. 10 af mere blandet karakter.

Heidelberg (Sydtyskland; medio marts) er en endags-messe af meget fin kvalitet. Stort udbud af mineraler, nogle fossiler og ingen (!) smykker. Tiltalende blanding af amatører med spændende egen-fund og handlere.

Kopparberg (Midtsverige; medio juni) er en større folke-forlystelse. Det meste foregår udendørs. Vejret er altid godt (per definition!). Der er mulighed for at campere på messe-området (d.v.s. det er billigt!) og det er for det meste samlere og amatører, der kommer, så der er rig mulighed for at snakke og få gode "fiduser".

St. Marie aux Mines (Alsace, Frankrig; begyndelsen af juli) er en stor messe, præget af professionelle og semi-professionelle. Forskellen på fransk og "germansk" (inklusive skandinavisk!) stil er tydelig. I Frankrig skal alt være smukt - få steder har jeg set så mange så smukke stykker udbudt til salg. Man vil lede forgæves efter samlere med selvfundne "skærver" til 5 kroner (d.v.s. francs). Det er muligt at finde ting i den lave ende af skalaen, men det smukke og dermed relativt kostbare dominerer.

Ry (Midtjylland; første weekend i september) er træffested for mange skandinaviske handlere og samlere. Her ses ofte eksempler på sæsonens gode fund fra Norge. Afslappet atmosfære og rimeligt prisniveau.

München (Sydtyskland; p.t. begyndelsen af november; var tidligere og bliver

forhåbentligt igen medio oktober) er det sted, jeg som regel finder flest spændende ting. Hvis Tucson er "Mekka", er München afgjort "Medina". München er mindre, men giver i mine øjne et lige så godt udvalg på mindre plads og tid. Prisniveauet er måske nok i den høje ende, men ikke så slemt, som nogen ynder at gøre det til. Jeg slipper som regel også hjem med ting til nogle få kroner. Hvert år er der også en særudstilling af meget høj kvalitet.

København (Østsjælland; begyndelsen af november) fandt sted for første gang i 1990. Der var et godt udbud af mineraler fra mange udenlandske handlere. Prisniveauet noget svingende, men ofte rimeligt. I 1991 ligger messen desværre samtidigt med München, hvad der gør den mindre attraktiv for ihvertfald udenlandske handlende.

Hamburg (Nordtyskland; begyndelsen af december) er (var) mål for klubbens traditionelle jule-tur. Messen er ikke hvad den har været, men er stadig et besøg værd. Stort udvalg af "kitsch", men man kan sagtens finde gode "sten" til en fornuftig pris.

Det er efterhånden blevet billigt at rejse, især hvis man er flere der rejser sammen med tog og det er derfor ikke uoverskueligt at tage til for eksempel München et par dage for at se stenmesse - "udflugten" kan jo altid kombineres med egentlig ferie. Når man iøvrigt skal på ferie, er det en god idé, at konsultere de tyske mineral-blade (især Lapis, Mineralien Welt og Aufschluss), der rummer oversigter over messer i det meste af Europa (de færreste skandinaviske messer er nævnt, selvom det er gratis - er arrangørerne for sløve ?), hvadenten turen går til Tyskland eller andre lande. Hver weekend er der mindst 3-5 stenmesser i Europa, foruden klub-arrangementer og de helt små, lokale messer.

A Scandinavian Gem Craft Center

ALT TIL STENSLIBNING

LORTONE slibemaskiner
LORTONE tromlemaskiner

INDFATNINGER

Kæmpe udvalg af ægte og uægte smykkedele.

I. M. G.

STENBUTIKKEN I CENTRUM

ØSTERGADE 30 . 8000 ÅRHUS C
TELEFON 86 12 93 76

ANKU

Silver and Stones ApS er leveringsdygtig
i alt til stenslibning og guld/sølvsmedearbejde

Stort lager af sten fra hele verden

Rå smykkesten til cabochon- og facetslibning – også i skiver.
Tromlepolerede sten og polerede stenkugler i mange størrelser.
Krystaller og druser.
Færdigslebne cabochoner/stenkæder.
Halvfabrikata såvel i sterling sølv som i forsolvet/forgyldt.

Stort lager af stenslibningsmaskiner

Stensave, slibe/poleremaskiner, facetslibemaskiner, vibratorer, tromler samt stenslibemaskiner i flere størrelser.
Alt i tilbehør til bearbejdning af sten.

Stort lager af værktøj, materialer og maskiner til guld/sølvsmedearbejde

Sterling sølv, messing, kobber, tin, nysølv og tombak i plade og tråd i mange dimensioner.
Støbegranulat i sterling sølv samt fin-sølv.
Alt til savning, tilining, slibning, polering, lodning, støbning, valsning og trækning af sølv.
Halvfabrikata i sterling sølv.
Sterling sølvkæder i mange længder og modeller – også i metermål.

Stort lager af Emaljeovne – emaljepulver samt tilbehør til emaljearbejde.

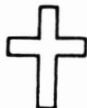
Porcelænsplader i mange størrelser.
Gemmologisk udstyr fra Krüss: Mikroskoper, refractometre, UV-lamper m.m.
Beger om stenslibning og guld/sølvsmedearbejde lagerteres ligeledes.

Besøg os på vores adresse eller kontakt os på telefon 31 87 41 70, telefax 38 88 60 06.

ANKU Silver and Stones ApS

Godthåbsvej 128, 2000 Frederiksberg

Åbningstider: Mandag lukket, tirsdag, onsdag 12-17, torsdag 12-19, fredag 12-16, lørdag lukket. Udenfor disse tider – efter aftale.

BEDEMANDENS

TELEFON ER

86 13 45 05**H. og W. CHRISTENSEN****Frederiks Allé 126**

Alle aftaler kan træffes i Døres hjem

Fluorescerende mineraler, en spændende hobby.

Af Kitty Jørgensen.

Om at samle på sten i almindelighed

For os stensamlere er alle slags sten noget "levende", som giver indhold i vort liv. Og ikke en sten, der bare sparkes til.

De fleste nybegyndere starter med det nemmest tilgængelige her i vort lille Danmark, nemlig strandsten og fossiler. Dem er der nok af til at starte en stor samling, med mulighed for udvidelse. Og der kan læres meget ved at læse de mange eksisterende bøger og artikler om sten og geologi i Danmark. Der findes også studiegrupper, der beskæftiger sig med strandsten eller fossiler.

Desuden er Danmark et godt ferieland med rig mulighed for at komme omkring med bil eller cykel. Og da det jo ikke er alle, der er interesseret i at rejse til udlandet, findes der mange amatør-samlere med virkelig gode danske samlinger. Evt. udvidet med også at omfatte Norge og Sverige.

Men andre populære samle-emner kan f.eks. være:

Stenslibning, da vore - ofte farverige - strandsten kan blive til de flotteste smykker, når de også bliver indfattet.

Krystaller, mineraler, malme fra et bestemt land eller område.

En systematisk samling, inddelt efter kemiske forbindelser og formler.

Micromount, ideelt for dem, der bor småt. For her kan alverdens mineraler og krystaller opbevares på et minimum af plads.

Dog har mange flere slags samlinger, med een hovedsamling som speciale. D.v.s. et bestemt område, de har kastet deres kærlighed på, som de vil ofre deres penge på og vil studere mere indgående.

Således består mit "speciale" i

Fluorescerende mineraler

Måske er der flere af jer, som aldrig har hørt om fluorescerende mineraler før. Og selv om I har hørt om det, har I måske aldrig set det. Nogle mineraler kan nemlig udstråle lys, når de bliver udsat for ultraviolet (UV) bestråling. Dette lys kaldes fluorescens. Og få mineraler har også evnen til at efterlyse efter at UV-lampen er slukket. Dette kaldes

for fosforescens.

Det mest kendte fluorescerende mineral er **FLUSSPAT** eller **FLUORIT**, hvorfra ordet "fluorescens" stammer, først nævnt af George Stokes i 1859. Hvordan fluorescerende mineraler ellers virker på én, kan ikke forklares ... det skal ses, opleves!

Tag f.eks. et stykke fluspat fra Sverige, koralkalk fra Fakse, sodalit fra Grønland og autunit fra Frankrig. Læg de fire stykker ved siden af hinanden i et mørkt rum, og belys dem med langbølget UV-lys. Så kommer de flotteste farver frem. Stærk blå, svag gråhvid, knaldorange og grøn.

Eller tag et stykke zirkon fra Norge, adamin fra Mexico, en stensaltkrystal fra Polen og scheelit fra Långban. Tænd for kortbølgelampen og farverne gul, grøn, rød/orange og lyseblå vil stråle ud i mørket.

Et glædestrålende, festligt farvespil! Sådan opleves fluorescerende mineraler.

Ultraviolette lamper

Som det fremgår af forrige afsnit, findes der flere bølgelængder. Dem, vi har med at gøre, er den lange og korte bølgelængde. Begge bølgelængder ligger uden for det synlige spektrum og bliver målt i Ångstrøm (forkortet til Å, eller på engelsk A). 1 Ångstrøm = 1 milliontedel centimeter. Sådan omtrentlig går det synlige lys fra 4000 Å - 7000 Å. Den lange bølge ligger på ca. 3600 Å og den korte på ca. 2540 Å.

Der findes mange slags UV-lamper og til forskellige priser. Lige fra små batterilamper til at putte i en taske eller rygsæk, til lamper for lysnettet. Og fra små "hjemmelamper" til store udstillingslamper. Alle findes i tre udførelser: til langbølge, til kortbølge eller multilampen med begge bølgelængder.

Kan alle mineraler fluorescere?

Nej, det kan de ikke. Det er kun en lille bitte del af jordens mange mineraler, som kan fluorescere, hvoraf de fleste under kortbølget UV-lys. Og for det meste er det kun mineraler fra bestemte lokaliteter. Har man rød-fluorescerende calcit fra Harzen, behøver det ikke at være ensbetydende med, at f.eks. calciten fra Schwartzwald fluorescerer.

Hvorfor fluorescerer nogle mineraler, og andre ikke?

Om et mineral kan fluorescere eller ej, afhænger af de urenheder, som mineralet indeholder. F.eks. kan calcit fluorescere rødt p.g.a. mangan og en lille smule bly. Mange

grønt fluorescerende mineraler kan indeholde en snert af uran. Sådant en urenhed kaldes for en aktivator.

Desuden skal der en bestemt mængde af urenheder til for at kunne fremkalde fluorescens. Er der mindre end 1 % eller mere end 5 %, fluorescerer det heller ikke. Således har jeg et stykke coelestin fra Tyrkiet, som fluorescerer grønt på et bestemt sted. Resten fluorescerer ikke. Det må så være fordi der på det bestemte sted er lige den rigtige mængde urenheder.

Er det farligt at have fluorescerende mineraler stående fremme?

Det er et spørgsmål, mange har stillet mig. Nej, det er overhovedet ikke farligt. Det, de fleste nok tænker på, er selve UV-lamperne. Det langbølgede er det samme, som bliver brugt på diskoteker. Så det er ganske uskadeligt. Noget andet er det med det kortbølgede lys. Det svarer til de ultraviolette stråler, som er i solen og som gør os solbrændte. Dem skal man jo ikke kigge i, for de kan skade øjnene. Det samme gælder for kortbølgelampen. Kig **aldrig** direkte i lyset. Men briller giver en god beskyttelse, idet kortbølge stråler ikke kan skinne gennem glas. Bag ved et vindue kan man jo ikke blive solbrændt.

Hvordan starter man en fluorescerende samling, og er det dyrt?

Selve de fluorescerende mineraler får du fat i ved allerførst at gennemgå din egen samling. Dernæst kan du bytte med andre stenvener ved at gennemgå deres byttemateriale med UV-lampen. Og så kan mineralerne jo også købes. Men sjovest er det jo at tage på stentur og selv finde stenene til din samling. I Sverige og Norge er der gode muligheder for at finde fluorescerende mineraler.

Desuden findes den internationale forening FMS (Fluorescent Mineral Society) med medlemmer i alle verdensdele. Der byttes indbyrdes pr. korrespondance.

Anskaffelsen af en UV-lampe er naturligvis en absolut forudsætning for at starte en samling af fluorescerende mineraler. Billigst er LW (langbølge)-lampen. Allerede en lille frimærkelampe kan du have fornøjelse af. Til rimelige priser kan der også købes langbølgerør til at montere i et almindeligt armatur. Desuden findes der små og større UV-lamper. SW (kortbølge)-lamper er betydelig dyrere, da de bliver fremstillet af et specielt materiale og kræver et særligt filter. Men små SW-lamper kan fås til en overkommelig pris. Husk, de fleste af de fluorescerende mineraler lyser under kortbølgen. Men til at starte med kan jeg anbefale en lille batterilampe med både kort- og langbølge. Prisen ligger i øjeblikket på ca. 600-800 kr.

Franklin-mineralerne

Det er et kapitel for sig, idet Franklin i New Jersey - USA, er det sted i verden, hvor der findes flest fluorescerende mineraler på ét sted. I 1968 blev Franklin anerkendt som "Fluorescent Mineral Capital of the World" (Verdens Hovedstad for Fluorescerende Mineraler).

TOP-10 - listen

- over de mest almindeligt forekommende fluorescerende mineraler.

1. FLUSSPAT: Diverse nuancer blå, men hvidlig eller creme kan også forekomme - LW
2. CALCIT: Rød, hvid, pink, gul, grøn og blå - LW, SW, PH (fosforescerende)
3. ARAGONIT: Hvid, gul, creme, blålig - LW, SW, PH
4. AGAT: Grøn - SW
5. GIPS: Blåhvid, gullig - LW, SW, PH
6. SODALIT: Orange - LW
7. TUGTUPIT: Rød i SW, orange i LW
8. SCHEELIT: Blå, blåhvid, gullig - SW
9. AUTUNIT: Grøn - LW, SW
10. ZIRKON: Gul - SW

Hvis I vil have noget mere at vide om fluorescerende mineraler, så må I komme til mødet i Stenklubben:

Lørdag d. 9. november kl. 14.30

hvor jeg vil vise lysbilleder, fluorescerende mineraler og forskellige slags UV-lamper!

I er meget velkommen til at tage nogle **enkelte** sten med til undersøgelse. Men send dem om muligt til nedenstående adresse. Så vil jeg gennemgå dem i fred og ro og besvare dem til mødet.

Med venlig hilsen

Kitty Jørgensen

Faksinge by 14

4720 Præstø

**DSB rejsebureau
komponerer også
jeres rejse**

Alene eller flere –
mod syd, nord, øst
eller vest.

Vi dirigerer jer sikkert og
præcist til rejsemalet.

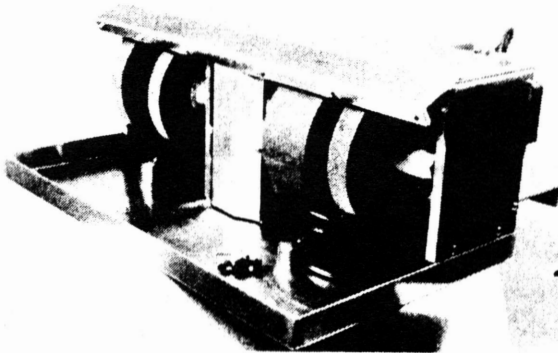

DSB rejsebureau

Banegaardsplads 3 8100 Århus C
Tlf. 86 13 37 77

EUROVEST A/S

Sølystvej 3
Sanddal
7000 Fredericia
Tlf. 75 94 45 45

Stenslibemaskinen er et rent dansk kvalitetsprodukt udført i
hærdet aluminium med lukket, automatisk vand-kølesystem.

Messtips

7. - 8. september Stenmesse i Ry
21. - 22. september NAGS-messen 1991 og VII Stein- og Mineralmesse i MOSS
Arrangør: Moss og Omegn Geologiforening, Postboks 284, N-1501
Moss, Norge. Tilmelding (for udstillere) var senest 1. august.
18. - 20. oktober Geo-messe i Berlin
26. - 27. oktober Stenmesse i Randers
Oplysninger og tilmelding hos:
1) Jytte Hillersborg 86 44 51 98
2) Hanne Sønnichsen 86 93 71 13
7. december Hamburgmesse-tur arrangeret af Jyske Stensamlere
Jyske Stensamlere arrangerer igen i år bustur til stenmessen i
Hamburg.
Turen starter i Randers med afgang fra P-pladsen på Havnen kl. 6.30.
Der køres til Musikhuset i Århus, hvorfra der er afgang kl. 7.00.
Der vil i lighed med sidste år, være mulighed for opsamling langs
motorvejen evt. ved Horsens, Vejle, Kolding og Padborg.
Prisen for turen er 100 kr. incl. entre til messen.
Tilmeldingsfristen er 1. november. Der tilrådes hurtig tilmelding, da
der bliver lukket for tilmelding, når bussen er fuld.
Bemærk, at vi kører i **RØGFRI** bus!
Tilmelding til Jytte Hillersborg, Lundbergvej 3, Værum, 8900
Randers (tlf. 86 44 51 98) eller Hanne Sønnichsen, Agernvej 115,
8330 Beder (tlf. 86 93 71 13).

Ture m.m.

Turen til København. (Annie Buus)

Lørdag den 20. april var vi en lille gruppe medlemmer, der tog til København for at se på de seværdigheder, der specielt interesserede os. Vi ankom til København ved 13-tiden.

Efter at have afleveret vor bagage på Hotel Triton gik vi over for at se Planetariet. Det var en fantastisk oplevelse at se både selve udstillingen og de to film, som blev vist - man føler, at man er lige midt i alt det, der sker omkring en. Lørdag aften var til fri disposition og hovedparten af os valgte at gå i biografen for at se en af de nye film.

Efter et godt morgenmåltid tog vi hen til Geologisk Museum, hvor lektor Erik Schou

Jensen ekstraordinært havde åbnet museet allerede kl. 10. Vi fik en grundig gennemgang af hele museet, såvel den mineralogiske afdeling som den meget informative afdeling med fossiler. Afsnittet med "salt i undergrunden" og modellerne af de danske salthorste var meget spændende.

Naturligvis skulle også museets kiosk besøges, og der blev købt adskillige bøger og geologiske stykker med hjem til samlingerne. Det var en god formiddag, men vi kunne nemt have brugt meget mere tid, hvis vi skulle have gået blot lidt i detaljer - men tiden løb.

Efter en hurtig frokost i cafeteriet på det nærliggende Statens Museum for Kunst gik vi over gaden til Rosenborg Slot for at bese kronjuvelerne. Disse er nu kommet på plads i de nye monter i kælderen under slottet. Kronjuvelerne er i sin kerne en testamentarisk gave til den regerende dronnings brug, fordi "der i dette kongehus havde været så få eller slet ingen kronjuveler", som der står i giverens, dronning Sophie Magdalenes (1700-1770) testamente. Juvelerne, som er blevet suppleret ved senere gaver, anvendes fortsat ved statsbesøg efter deres oprindelige formål. Det nye skatkammer er meget fint og den indirekte belysning lader kostbarhederne komme til deres fulde ret. Efter besøget i skatkammeret gik vi en runde i resten af slottet og sluttede af oppe i Riddersalen, hvor vi kunne beundre kongens trone. Den blev udført i narhval-tand til Christian V's salvning i 1671. Dronningens sølvtrone blev fremstillet til Sophie Magdalenes salvning i 1731. Tronerne blev sidst anvendt i 1840. De tre imponerende sølvløver foran tronstolene har altid været tronens vogtere.

Aftensmaden blev indtaget i en af de små restauranter i det nye Scala-center, hvorefter turen via Hovedbanegården gik hjem til Århus.. Alt i alt en dejlig tur.

Atter en tur til København. (Wanda)

Så har vi været i København igen, og turen blev lige så fin som sidst, og denne gang fik vi Kronjuvelerne og Rosenborg med, en fin omvisning fik vi også af Erik Schou Jensen på Geologisk Museum, vi fik også lov at se begyndelsen til Grønlandsudstillingen som skal komme senere, det bliver spændende at komme over og se den færdig. Da mange havde ønsket turen en weekend, blev det prøvet denne gang, sidst var vi 12, denne gang kun en lille club på 6, men vi morede os dejligt, spiste frokost på Kunst Museet, mistede 2 denne gang (efter aftale) men fandt dem igen på Geologisk Museum, så alle kom også godt hjem denne gang.

Turen til Fur. (Annie Buus)

Vi kørte fra Århus lørdag d. 25. maj i høj sol. 29 medlemmer havde ladet sig lokke med på turen til denne geologisk særprægede ø i Limfjorden.

Vi startede med et besøg på museet, hvor der er en meget fin samling af fossiler fundet i moleret - ting, der allesammen kan fortælle om aflejrings- og livsbetingelser i havet. Moleret indeholder imidlertid også talrige fossiler af dyr og planter, der har levet på land. Alt i alt en historie om livet og miljøforholdene i datidens kystnære landområder.

Den medbragte frokost blev indtaget i museets have og så gik turen videre ned til stranden. Gruppen splittedes hurtigt op, men alle drog vestpå mod Knuden.

Talrige cementsten blev vendt og drejet ligesom utallige blev flækket og næsten lige så talrigt blev de igen smidt væk (men forventningens glæde er som bekendt stor). Nogle var dog heldige at finde brugbare fossiler. Der blev ud over cementsten med spredte fiskerester fundet næsten hele små strømsild (en lille laksefisk) og der blev minsandten også fundet et eksemplar af en ret sjælden nålefisk, pænt bevaret i cementsten. I et stykke moler blev der fundet et aftryk af en hjatand, måske af slægten *Odontaspis*. I moleret er som bekendt alle kalk- og knoglerester blevet opløst, tilbage findes kun aftryk. Efter et par dejlige timer på stranden måtte vi desværre op til bussen, og så gik turen hjemad igen.

Min konklusion på turen er, at tiden var for knap. Næste gang vi skal til Fur, skal der nok startes fra Århus kl. 7, ligesom vi nok først skal begynde hjemfarten fra Fur ved 18-tiden. Det ville give ekstra 3 1/2 time på øen, så vil der måske også blive tid til at se Svenske Hule og Langsted Huller, ligesom det kunne være interessant at se rødsten og selve molergravene.

Virksomheden SKAMOL har i øvrigt fået tilladelse fra Viborg Amtskommune til at udvide molerproduktionen på Fur. SKAMOL har ret til at grave op til 80.000 tons om året i en 30-årig periode. Hidtil har man kun gravet ca. 30.000 tons om året. Baggrunden for den store udvidelse er den stærkt stigende efterspørgsel på fabrikkens produkter. Projektet bliver gennemført i løbet af de næste par år med investeringer på 75 - 100 millioner kr.

Småting og sager

Medlemsliste. Medlemmer, der er interesserede i en ny, revideret medlemsliste kan købe en sådan hos Wanda Christensen (tlf. 86 13 45 05) for kopi-prisen, 6,- kr.

Aflyst Berlin-tur. Vi har opgivet at arrangere en tur til messen i Berlin i oktober. Det har vist sig, at den omtalte messe foregår i det tidligere Øst-Berlin, og trods utallige forespørgsler i såvel ambassaden, Institut für Mineralien und Fossilien i Berlin samt det Tyske Informationskontor er det ikke lykkedes at få nogle eksakte oplysninger på nuværende tidspunkt. Er der derfor medlemmer, der vil til messe i Tyskland, må de enten selv arrangere turen eller evt. tage med Jyske Stensamlere på tur til Hamburg d. 7. december (se nærmere under **Messetips**).

Bøger. Til orientering for de medlemmer, der har købt LADEMANNs nye serie **Jordens Hemmeligheder**, har jeg fået oplyst, at det er planlagt at udgive titlerne i følgende rækkefølge: 1: Vulkaner, 2: Floder og Søer, 3: Jordskælv, 4: Atmosfæren, 5: Uvejr, 6: Klodens Indre, 7: Istider, 8: Ædle Stene, 9: Kontinenter i drift, 10: Evig sne.

Der tages dog et vist forbehold, men man bekræfter, at hvis der er titler, som man ikke er interesseret i, kan disse afbestilles ved henvendelse til forlaget: Det ny Lademann, Gerdasgade 37, 2500 Valby (tlf. 36 44 18 11).

Folkeuniversitetet i efteråret 1991

(Uddrag af Folkeuniversitetets program for efteråret vedrørende foredragsrække i GEOLOGI).

Emnet bliver **FOSSILER i Nordeuropa**.

Fossiler - og specielt deres betydning for den historiske geologi og rekonstruktionen af fortidens dyre- og planteliv.

Kurset belyser, hvorledes fossiler dannes og hvordan man kan gøre fossilerne "levende" og se dem i deres rette økologiske sammenhæng - som engang levende dyr og planter med bestemte roller i naturens kredsløb.

Foredragene holdes af lektor Palle Gravesen og starter torsdag d. 19. september kl. 18.15 - 20.45. Sidste foredrag d. 12. december.

Brochure og GIRO-kort kan fås på Folkeuniversitetet, Immervad 7, 8000 Århus C (tlf. 86 19 05 66) (pris for deltagelse 400,00 kr).

Foredragene holdes på Geologisk Institut i Universitetsparken, Århus.

Ravstedhus

- kursusstedet for håndværk og design -

Salg af værktøj og materialer

til stenslibning
og sølvarbejde...

Rekvirér brochure fra

Ravstedhus
Telefon 74 64 76 28

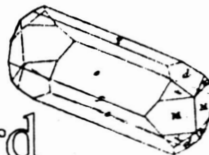
Stort udvalg af sjældne mineraler

Fossiler Horn & hjortetakker

Konkylier

Samlinger købes

Hedegaard

Storgade 71, 8882 Faarvang

Telefon 8687 1400 Telefax 8687 1922

Åbent hverdage 9-16 samt efter aftale